

V srbski in hrvatski javnosti so se na viden način spomnili njenega res častitljivega jubileja. (»Slovenec« 8. febr.)

—I »Življenski stroški so zopet narasli,« tako posnemamo po »Slovenec« z dne 8. marca pod istim naslovom tudi sledečo statistiko: Gibanje indeksov posameznih skupin je bilo naslednje, če vzamemo za podlago cene avgusta 1939 kot 100:

avg. 1939 jan. 1940 febr. 1941

prehrana	100	165,6	165,2
obleka in obutev	100	175,5	186,4
stanovanje	100	100	100
kurjava in razsvetljava	100	132,9	132,9
skupni indeks	100	153,3	155,8

Iz tega pregleda je razvidno, da so življenski stroški narasli od avgusta 1939 do februarja 1941 za 53,3 %, do konca februarja pa že za 55,8 %. Pri posameznih skupinah vidimo, da so najbolj narasli stroški za obleko in obutev, od avgusta 1939 do februarja 1941 za 86,4 %, nadalje za prehrano za 65,2 % (ti stroški so bili januarja celo nekoliko višji), najmanj pa

so narasli stroški za kurjavo in razsvetljava, in sicer za 32,9 %. Izdatki za stanovanje so ostali nespremenjeni.

—I Naše uradniško vprašanje. »Delo« (Beograd) piše o naraščanju števila državnih uradnikov v Jugoslaviji ter navaja sledeče zanimive primerjave: »Dočim gledamo pri nas na tako težek in škodljiv pojav zelo malomarno in neprestano narašča nezdravo razmerje med onimi, ki so zaposleni v gospodarstvu in med drugimi, ki so šli v državno službo, so v drugih državah potegnili močno mejo v tem pogledu. Pri nas pride na 10.000 prebivalcev povprečno 199,3 državnih uradnikov (to se ravi na 50 državljanov 1 državni uradnik), v Nemčiji pa n. pr. le 137,7, v Italiji 156,3, v Avstriji je znašalo to število 106,3, na Madžarskem znaša 89, na Angleškem celo samo 80,5. Nekaj teh podatkov dovolj zgovorno pove, da bi bilo potrebno zamisliti se ob njih in nato skleniti kakršne koli že zaključke, končuje »Delo«. Tu pa niso všteti še banovinski in občinski uradniki. (»Slovenec« 6. marca.)

Mladinska matica

—mm Kot smo že poročali, so prinesle za »rešbe« »Novosti« v svoji 5. letošnji številki daljši razgovor Ruže Lucije Petelinove s Tonetom Seliskarjem. Med tekstom razgovora, ki zavzema celo stran, so priobčene tudi tri ilustracije D. Vidmarja in Alberta Sirkarja iz »Bratovščine« in »Janka in Metke«. Mesto iz razgovora, ki se tiče mladinskega slovstva, glasi takole:

Petelinova: Nikdar ne bom pozabila, kako si s svojo mladinsko knjigo »Bratovščina sinjega galeba« navdušil moje učence. Knjigo so kar požirali, a pisatelj te knjige se jim je zdol kot božanstvo. Ko sem jim povedala, da živiš v Ljubljani kot navaden človek, s srcem, polnim ljubezni do najbednejših ljudi, so ti poslali navdušena pisma in so nestrno čakali na odgovor. Ko je prišel tvoj odgovor, je bil v razredu praznik. Seliskar: Lepo je pisati za mladino, najlepše! Prvo literarno nagrado mi je prinesla prav mladinska povest »Rudi«, ki je bila razprodana v nakladi 22.000 izv. v založbi Mladinske matice. Knjiga je izšla že v drugi izdaji. Moja tretja mladinska povest je »Janko in Metka«, povest dveh sirot, ki sta se z lastno silo dvignili do pozitivnega življenja... Zdaj pišem mladinsko povest, ki bo nosila ime »Potepuh« in bo vesela od začetka do konca. Zasnoval sem tudi že obširen mladinski roman, kjer bom prikazal vso našo zemljo pa povrh še Sredozemsko morje in Afriko.

—mm Pri literarnem natečaju Mladinske matice so bila nagrajena sledeča dela:

- »Mali Kitajec Kong« Sonje Severjeve,
- »Astron« Franja Čiška in
- »Jezero med gorami« Mirka Mahničarja.

Osebnostne zadeve

—i— Premeščeni so bili z ukazom z dne 25. XII. 1940 sledeči učitelji(ce): Turk Terezija iz Štalarjev v Prevorje (Sm.), Tvrđi Maks iz Kranja v Kočevsko reko, Vrhovec Stanko in Valentina iz Loga (Lj. zah.) v Olševo (Kranj), Grašič Franc iz Iške vasi v Orno (Dravograd), Širok Karel iz Črnomlja v Ljubljano, Detoni Terezija iz Begunj v Rob (Kočevje).

—i— Upokojeni so bili z ukazom 3. II. 1941 učitelji(ce): Kos Leopoldina iz Velikega trnja, Sturm Franja iz Slivnice, Brolih Marija iz D. M. v Polju, Jakše Bibjana z Vranskega, Pelan Hermina iz Ljubljane, Stante Martin iz Celja.

—i— Upokojena sta Lampret Fortunat in Okorn Vinko, učitelja pri prosvetnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani.

—i— Premeščeni so bili še učitelji(ce): Serajnik Jožko in Angela iz Dovja v Črenšovce, Jurca Marija iz Nevelj v Št. Gotard.

—t Vse, kar rabite za katero koli šolo, dobite po zmernih cenah v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju in Mariboru.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Prihodnji pevski tečaj se bo vršil 23., 24. in 25. marca t. l. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek tečaja je 23. t. m. ob 10. uri dopoldne. Zaradi predstoječega nastopa je pevski tečaj strogo obvezen za vse pevke in pevce, zato upa odbor, da bo udeležba polnoštevilna. Članstvo naj prinese s seboj notni material, ki ga je vzelo domov za domačo študij. Naknadno prijavljenim smo poslali glavni del koncertnega programa, ki ga bomo izvajali na nastopu.

—pev. Prošnja. Na prihodnjem pevskem tečaju bomo razpravljali o organizaciji mladinskih pevskih zborov, ki jih vodijo člani. Prosimo, da prinese pevovodje mladinskih zborov potrebne podatke o svojih zborih (številno pevecov — dečkov, deklic — dosedanje prireditve, arhiv in drugo), kar bodo vnesli v posebne pole, ki se bodo razdeljevale na pevskem tečaju. O vsem ostalem se bomo pogovorili pri pevskih vajah. Odbor.

—mm Naše dolžnike smo te dni opozorili s posebnimi dopisi, da poravnajo svoje dolgovne za »Naš rod« in knjige. Ponovno prosimo vse, da nam čimprej nakažejo dolžne zneske, da lahko uredimo svoje obveznosti v tiskarni.

—mm O sedmi številki »Našega roda« piše »Jutro« z dne 5. marca: Najnovejša številka mladinskega mesečnika »Naš rod« je posvečena pesniku in dramatik Pavlu Goliju, ki se je s svojimi znanimi mladinskimi igrami trajno vpisal v slovensko mladinsko literaturo. Jože Župančič objavlja razgovor z direktorjem Golijo, ki pripoveduje svoje mladostne spomine na Dolenjsko, dalje o svoji oficirski karieri i o dolgoletnem delovanju v gledališču. Ivan Vavpotič je opremil ta zanimivi članek z risbo. Iz nenatisnjene pravljice igre v stihih »Snežuljičica« je prispeval Pavel Golja značilni odlomek, ki ga je ilustriral Niko Pirnat. Nadaljuje se povest Vladimirja Levstika »Peter in Kostja«, ki utegne biti po svoji mikavni vsebini in spretne pripovedovanju najboljše, kar nam je v zadnjem času dala slovenska mladinska proza. S pesniškimi prispevki sta zastopana Venceslav Winkler in Cvetko Golar. Kristina Brenkova nadaljuje svojo prozno obdelavo motivov iz slovenske narodne poezije (ilustrira Marija Vogelnikova). Angela Cerkvenik se oglaš s črtico »Jagoda«, Josip Ribičič je obdelal narodni motiv »Petelin in lisjak« (z ilustracijami Nika Pirnata). Nadaljuje se Boga Peglja narodna legenda »Tri želje« z ilustracijami M. Preglja. Izmed ostalih prispevkov omenjamo še črtico Pavla Strmška in zanimiv oris življenja v rimski Emoni iz peresa prof. Albina Zalaznika.

NABAVLJALNA ZADRUGA DRŽAVNIH USLUŽBENCEV

Ljubljana — Vodnikov trg št. 5

VABILO

na

XIX. REDNI LETNI OBČNI ZBOR, ki bo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta, dne 29. marca 1941 ob 19,30 uri s sledečim dnevnim redom:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razpravljanje in sklepanje:
 - a) o odobritvi poročila uprav. odbora,
 - b) o odobritvi poročila nadzor. odbora,
 - c) o odobritvi sklepnih računov,
 - d) o predlogu za razdelitev poslovnega prebitka,
 - e) o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru.
5. Dajanje pooblastila upravnemu odboru in določitev:
 - a) najvišjega zneska, do katerega se sme zadruga skupno zadolžiti,
 - b) najvišjega zneska, do katerega se sme posameznim zadrugnikom kreditirati.
6. Predlogi in pritožbe zadrugnikov.
7. Volitev treh članov in treh namestnikov upravnega odbora, enega člana in dveh namestnikov nadzornega odbora.
8. Raznosterosti.

Opomba:

1. Skupščina sklepa polnodelavno, kadar je navzoč eden več kot polovica zadrugnikov (čl. 51. pravil). Ako na določeni dan in določeno uro ne bi prišlo toliko številu zadrugnikov, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje, to je ob 20. uri, na istem kraju in z istim dnevnim redom in bo sklepal polnodelavno brez ozira na število navzočih zadrugnikov.

2. Letni račun za leto 1940, je zadrugnikom na vpogled v zadrugni pisarni med delovnimi urami od 14. marca t. l. dalje.

3. Poročili upravnega in nadzornega odbora se bosta prečitata na občnem zboru.

Za upravnimi odbor:

Zigon Alojzij s. r.,
t. č. predsednik.

KDO ZAMENJA SVOJE SLUŽBENO MESTO

z mestom v kranjskem srezu blizu železniške proge. Naslov v upravi »Učiteljskega tovariša«.

Stanovska organizacija JUU

Vabilo

— JUU, SRESKO DRUŠTVO KRANJ. Napovedana razprava o osnutku novega šol. zakona odpade, ker je tov. Rapč Vlado še na bolezenskem dopustu. O tej točki se bo razpravljalo na enem prihodnjih zborovanj. — Odbor.

— JUU, SRESKO DRUŠTVO V LITVI bo zborovalo v soboto, 15. t. m., ob 9,45 v Ljubljani v hotelu Metropol. — Opozorjamo na referat sekcijskega predsednika tov. Metoda Kumlja (o našem gmotnem položaju, o posebitih v Beogradu itd.) in pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Začetek zborovanja takoj po prihodu dopoldanskega vlaka iz Zasavja. — Tov. blagajnik bo pred zborovanjem dajal pojasnila glede zaostankov in bo tudi sprejemal članarino. Vabimo k vstopu še vse neorganizirane.

Odbor.

— JUU, SRESKO DRUŠTVO ZA SREZ ČRNOMELJ-METLIKA bo zborovalo dne 15. marca 1941 po prihodu vlaka v Metliko (začetek zborovanja ob 9. uri 30 minut) s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo upravnega odbora in referatov. 2. Razprava o projektu zakona o lj. šolah, ki ga je izdelala Kmetijska zbornica. 3. Predavanje: Tuberkuloza, nar. bolezen, nje posledice in lečenje. Predaval bo zdravnik strokovnjak. 4. Slučajnosti. Ker so točke dnevnega reda zelo važne, zato prosim odbor, da se udeležijo tega zborovanja prav vse organizirane učiteljske v srezu! Zveze za prihod in odhod so prav dobre. Za dobro in poceni kosilo je preskrbljeno: kosilo z juho, pečenko, praž. krompirjem, solato in kruhom stane samo 14 din. Odbor ponovno prosim, da člani redno plačujejo članarino, da ne bo treba prisilnih izključitev, kot se je to zgodilo 9 članom, ki so bili dan v iztirjanje odvetniku za vsoto 2844 din. Vsi tisti, ki se jih tiče stanarina, napredovanje itd., še prav posebno vabljeno! Za hrano se javite predsedniku do 14. t. m.! Na veselo svidenje v Metliki 15. marca! — Odbor.

Poročila

— JUU, SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 8. marca t. l. v Kočevju. Zborovanje je posetilo 32 članov ali 37,6 % organiziranih.

Tov. predsednik je otvoril zborovanje in naglasil, da je udeležba slaba zaradi našega slabega gmotnega položaja in tudi zaradi terenskih razmer. Pozdravil je vse navzoče, imenoma šol. nadz. tov. Antona Finka, zastopnika politične oblasti g. Alojzija Peterlina, predavatelja g. prof. Brenka ter nove člane tovariše Burdiana, Demšarja, Marijo in Konrada Kotnika in R. Strehovca.

G. prof. Brenk je v svojem referatu prikazal naloge, namen in pomen poklicne svetovalnice. Orisal je potrebo in uspehe te ustanove pri nas, ki dela po načelu: pravi človek na pravo mesto.

Situacijsko poročilo je obsegalo pregled dela naše organizacije od zadnjega zborovanja v oktobru. Med drugim je obsegalo delo JUU na zboljšanje naših prejemkov, predloge organizacije za finančni zakon in projekt o šol. zakonu. Osnova se je 5članski odbor, ki ima nalogo, proučiti osnutek šol. zakona, ki ga je sestavila Kmetijska zbornica, in na prihodnjem zborovanju poročati o tem.

Sledilo je poročilo o banovinski skupščini, o božičnih odseka učitelje pri JUU, Ljubljana-mesto in o stanovanjskih podatkih uč. kočevskega sreza.

Tov. blagajnik je poročal o stanju blagajne in prosil za točno plačevanje članarine. Tov. Tratar je priporočal učiteljsko delo za zblizanje med slovenskimi narodi.

Sprejet je bil predlog: Sekcijo prosimo, da pri reviziji uradniškega zakona posreduje na merodajnih mestih za pravilno razporeditev učiteljskega, prezrtega pri napredovanjih. Prihodnje zborovanje bo 5. aprila t. l. v Ribnici.

Troblj, preds.

Cok, tajn.

— JUU, SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI je zborovalo dne 8. febr. 1941 v Dol. Lendavi ob udeležbi 22 članov, kar je ob tako slabih pti čisto lepo število. Vsi člani so zelo živo posegali v debato in so bili sklepi sprejeti soglasno.

Tajnica opraviči izostanek tov. predsednika in podpredsednika. Zaradi naše spremembe datuma ni mogel priti tov. Ledinek, ki pa bo predaval na prihodnjem zborovanju.

Prečitajo se situacijsko poročilo in dopisi. Posebno živahna je bila debata pri vprašanju zvišanja prejemkov. Danes bi se zaradi maksimiranja cen morali ukiniti draginjski razredi. Težje delo v obmejnih krajih bi se moralo nagraditi. Kurivo bi morali dobiti v naturi.

Učiteljsko se je izreklo, da je pripravljeno doprinesiti svoj delež za izboljšanje šolstva v našem srezu, kjer je delo zavoljo narodne manjšine zelo težavno.

Ker je odpadlo predavanje, smo čitali predlog kmetij. zbor. za šolski zakon. Pri nas ga bo prečital razširjeni društveni odbor. Naloga vseh pa je, da se za predlog temeljito zainteresiramo in skupno izrečemo kritične pripombe, ker predlog posega v bistvo šolskega učiteljskega življenja.

Ker nismo zadovoljni z vsebino Učit. tovariša, smo izvolili tov. Zvana za tiskovnega referenta. Skušal bo vzbuditi med tov. zanimanje za dopisovanje v U. T. Uredništvo U. T. pa bomo prosili za smernice in delovni načrt, t. j. vsaj seznam problemov, ki se mislijo obravnavati v tem šolskem letu. Če list ne more biti naše borbeno glasilo, pa naj zavzame kulturnopedagoški smer. Nikakor nismo zadovoljni s podlistki, ki so brez vsake literar-

ne vsebinske vrednosti. Uredništvo naj jih nadomesti s kulturnimi pregledi ali kritkami pedagoških, mladinskih, v našo stroko spadajočih del, ki izhajajo pri nas ali drugje.

Pri naših učencih pojema veselje do »Našega roda«, kar je znak, da se je odmaknil od njih. Prejšnji letniki so jim najljubše čtivo. Letos je pretežek. Pisatelji zavzamejo preveč lista. Pravljice iz tevdalnih časov niso primerne, ker oživljajo dobo, ki jo še danes težko občutimo — se moramo proti njej boriti. Ker nam je »Naš rod« pri našem delu v veliko pomoč, bomo prosili uredništvo, da upošteva pripombe.

Tovariši! Pošljite, prosim, tajništvu svoje predloge za izboljšanje našega šolstva. Napišite, do česa vas je privedla praksa — življenje sredi perečih problemov! Čm več bo predlogov, tem lažje bo delo na prihodnjem zborovanju.

Samoizobraževalni krožek! Ker je moral šestanek zadnjič odpasti, bomo prvo knjigo predebatirali prihodnjič. Do drugega zborovanja moramo prečitati vse lanske številke Potopnika s svojimi kritičnimi pripombami. — Vsak naj razmisli še, katere panoge bo moralo zajeti naše samoizobražbeno delo!

Prihodnje zborovanje bo 8. marca v Dol. Lendavi.

Nekateri tovariši še vedno ne plačujejo! Ali bomo morali res z imeni na dan?

Fr. Mlekuž, preds. Berce Milena, tajnica.

Šolski radio

—r Torek, 18. marca 1941, ob 14,15 uri. Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

—r Petek, 21. marca 1941 ob 11. uri. V marcu na Jadranu in na otočku Silbi; g. Miran Engelman. Razpored: 1. Vožnja s parnikom od Sušaka do Raba s posebnim ozirom na edinstvene zanimivosti Jadrana. 2. Od Raba do Silbe. 3. Otoček Silba. Pripravite zemljevid Jugoslavije!

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 16. marca, ob 17. uri predaval g. Konrad Pečovnik: Vinarstvo in prehrana prebivalstva.

Novosti na knjižnem trgu

—k Dr. Mavricij Rus: Prva pomoč pri nezgodah in nenadnih obolenjih. V založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani je izšla tretja izboljšana in pomnožena izdaja te nad vse koristne in potrebne knjige. Knjiga je namenjena laikom, ki pridejo večkrat v položaj, da morajo nuditi prvo pomoč tam, kjer ob nesreči ni takoj pri rokah zdravnika. Knjiga bo dobro služila gospodarju, gospodinjji, učitelju, telovadcu, športniku, delavcu, železničarju, gasilcu itd. Knjiga, ki obsega 196 strani, vsebuje nasvete za vse možne nezgode in obolenja, je brez dvoma zelo primerna kot pomožni učbenik tudi v raznih šolah, predvsem v raznih nadaljevalnih šolah in tečajih. Cena 30 din za broširan izvod za tako obsežno in izčrpano delo je primerna in zato knjigo lahko naročijo vsi, ki jim je potrebna. Prav bi bilo, da bi to knjigo imeli v vsaki slovenski hiši.

—k Mira Pucova: Obraz v zrcalu. Roman v petih delih. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. 400 strani 8., cena: broš. 115 din, v platno vez. 130 din, v polusne vez. 142 din. Mlada pisateljica, ki se je takoj v začetku svoje literarne poti s pogumom lotila velikega teksta, opisuje v svojem obsežnem romanu življenjsko dramo lepe meščanske žene Henrijete. Skoraj četrto stoletja je zajela pisateljica v tem romanu. Njegov napeti potek ne osvetljuje samo osebnih usod, marveč tudi kos slovenskega socialnega življenja pred svetovno vojno, med vojno in zlasti po vojni. Poleg glavne junakinje Henrijete in njenega moža Vitala, poleg Henrijetinih ljubimcev Pavla, dr. Grkoviča in Gorduna, poleg njene hčere Vite, spoznamo vrsto zanimivih oseb in človeških usod, ki so prikazane prav živo. Roman se dogaja v slovenskem gradu, na Dunaju in v Ljubljani ter slika večidel meščanske okolje. Spisan je pravi spretno, dejanje se razvija s mnogimi prepričevalnimi zapletlji, značaji so orisani naravno in živo, tako da roman neugnano miha čitatelja in zabava njegovo domišljijo, obenem pa mu odpira značilne poglede v naše družbeno življenje in v človeške duše. Roman, ki je delo nedvomno nadarjene pisateljice, kaže, kam vodita nenasitno hrepenenje po sreči in pohlep po bogastvu. Uvršča se med največje in najznačilnejše literarne stvaritve slovenske žene. Knjigo je okusno opremil slikar Miha Maleš.

—k Mali gosposdar. Izšla je 3. številka s sledečo vsebino: Zaobljuba. — Perutninarstvo. sledoč vsebino: Zaobljuba. — Perutninarstvo. Valjenje piščancev. — Odstrnite odvisne peteline. — Mlade goske. — Kuncereja: O strojenju kunčjih kožic. — Nastil za kunce. — Pravilnik o polaganju izpitov za maticarje. — Golobarstvo: Smernice v reji golobov. — Koze — ovce prašiči: Koza skoti. — Čebelarstvo: — Naš vrt. — Naše gospodinjje. — Zdravje in bolezen. — Društven vest. — Mali gosposdar.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri franciškanem mostu
Vsakovratna očala, daljnogledi, barometri, topometri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.